

Sygn. akt VIII *Pa 186/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Sędziowie:	SSO Teresa Kalinka SSR del. Anna Capik-Pater (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa A. L. (L.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 30 maja 2018 r. **sygn. akt** VI P 188/16

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 4 w ten sposób, że oddala powództwo;
- 2) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1 500 zł (tysiąc pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 3) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 705 zł (siedemset pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (spr.) (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 186/18

UZASADNIENIE

Powód A. L. domagał się zasądzenia od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. (następcy prawnego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.) kwoty 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia od dnia 1

kwietnia 2015 roku jako zadośćuczynienie pieniężnego za doznaną krzywdę w związku z chorobą zawodową postacią kostno – stawową zespołu wibracyjnego. Ponadto, powód domagał się zasądzenia zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie powód wyjaśnił, że orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 8 stycznia 2015 roku ustalono, iż jego uszczerbek na zdrowiu wywołany chorobą zawodową uległ pogorszeniu o 10% i z tego tytułu Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wypłacił powodowi stosowane dalsze odszkodowanie. W dalszej kolejności powód wskazał, że pogorszenie się stanu zdrowia spowodowane chorobą zawodową wywołuje wiele cierpień i bólu, tak w sferze psychicznej jak i fizycznej, wobec czego należy mu się adekwatne zadośćuczynienie. Ponadto powód wskazał, że świadomość, iż nie będzie on już mógł pracować w swoim wyuczonym zawodzie spowodowała u niego poczucie bezużyteczności, bezsilności i obniżenie poczucia własnej wartości.

Uzasadniając żądanie odsetek powód wskazał, że pismem z dnia 24 lutego 2015 roku wezwał pozwaną do zapłaty żądanej pozwem kwoty. Pozwana nie udzieliła żadnej odpowiedzi wobec czego zdaniem powoda należą mu się odsetki od dnia następnego po dniu wskazanym w wezwaniu.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podała, że roszczenia powoda są w znacznej części przedawnione, albowiem powód o zaistnieniu szkody dowiedział się wraz z wydaniem przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji z dnia 7 października 2004 roku. Zatem w chwili obecnej mogą być rozpatrywane jedynie ewentualne roszczenia dotyczące wyłącznie pogorszenia stanu zdrowia powoda. Jednocześnie pozwana zaprzeczyła aby stan zdrowia powoda uległ pogorszeniu o określone przez ZUS 10%, albowiem tabela, którą posługuje się ZUS ma jedynie charakter pomocniczy i stosowana jest w celu określenia wysokości odszkodowania należnego od ZUS. Kolejno, pozwana podniosła, że powód nie wykazał w jaki sposób zwiększenie procentowego uszczerbku na zdrowiu wpłynęło na jego życie codzienne i jakich cierpień doznał w związku ze zwiększeniem procentowego uszczerbku na zdrowiu, co stanowi podstawę do określenia należnego zadośćuczynienia.

W dalszej części pozwana wskazała, że w związku ze stwierdzeniem u powoda choroby zawodowej, Zakład ubezpieczeń Społecznych musiał przyznać powodowi stosowne odszkodowanie. W ocenie pozwanej przyznane dotychczas odszkodowanie jest odpowiednie względem krzywdy jakiej doznał powód, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 445 k.c.

Pozwana zakwestionowała również żądanie powoda zasądzenia odsetek od dnia 1 kwietnia 2015 roku, wskazując, że mogą one być zasądzone od dnia wyrokowania przez Sąd.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2018 r. Sąd Rejonowy w G. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt VI P 188/16), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.620 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia w związku z chorobą zawodową kostno – stawową postacią zespołu wibracyjnego (pkt 1) ; oddił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2) ; zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 868,80 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego(pkt.3) ; nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Gliwicach) kwotę 431 zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony oraz kwotę 2.471,69 zł tytułem zwrotu części wydatków (pkt 4).

Sąd I instancji ustalił, że powód był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G. w latach od 1980 r. do 1990 r. na stanowisku ładowacza pod ziemią, młodszego górnika pod ziemią, górnika pod ziemią, górnika strzałowego pod ziemią. W okresie od 1990 r. do 2001 r. powód był zatrudniony w Kopalni (...), wykonując obowiązki górnika pod ziemią oraz górnika strzałowego pod ziemią. Natomiast w okresie od 2001 r. do 2005 r. powód korzystał z urlopu górniczego.

Orzeczeniem lekarskim numer (...) z dnia 9 września 2004 roku Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w K. (...) Chorób Zawodowych w S. rozpoznał u powoda postać kostno stawową zespołu wibracyjnego. W uzasadnieniu wskazano, że powód podczas pracy narażony był na działanie drgań mechanicznych w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych. Podstawą rozpoznania choroby były wyniki badań, konsultacje neurologiczne, ortopedyczne, oraz obraz radiologiczny układu kostno – stawowego kończyny górnej.

Sąd Rejonowy następnie ustalił, iż decyzją numer (...) z dnia 7 października 2004 roku Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w G. stwierdził u powoda chorobę zawodową postać kostno - stawową zespołu wibracyjnego. W uzasadnieniu wskazano, że powód w czasie wykonywania prac pod ziemią był narażony na drgania mechaniczne miejscowe podczas obsługi wiertarek (...)22 – narażenie 30 min/ zm. 8 razy w miesiącu przez 6 lat w Przedsiębiorstwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G. oraz narażenie 90 min/zm. średnio 10 dni w miesiącu przez 10 lat.

Orzeczeniem z dnia 1 grudnia 2004 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił uszczerbek na zdrowiu powoda w wysokości 25%. Orzeczeniem z dnia 8 stycznia 2015 roku Lekarz Orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ustalił u powoda 35% stałego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami choroby zawodowej. Ocenę uszczerbku na zdrowiu dokonano w oparciu o załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. z 2013 roku, poz. 954) na podstawie pozycji 195a tabeli załącznika.

Decyzją z dnia 23 stycznia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał powodowi jednorazowe odszkodowanie z tytułu dalszego 10% uszczerbku na zdrowiu w związku z chorobą zawodową postacią kostno - stawową zespołu wibracyjnego i ustalił, że łączny uszczerbek na zdrowiu z tego tytułu wynosi 35%.

Sąd I instancji ustalił, że powód ma 54 lata. Już w okresie korzystania z urlopu górniczego w latach 2001-2005 odczuwał mrowienie w obu rękach (w nadgarstkach, w większym stopniu w prawej ręce). Od czasu stwierdzenia u powoda uszczerbku na zdrowiu w wysokości 25% jego stan zdrowia pogorszył się. U powoda pojawiły się skurcze w łokciach obu rąk, tzw. „wykręcania palców” w obu rękach, sztywność palców. Drętwienie szyi, rąk, skurcze mięśni rąk, brak czucia drobnych przedmiotów w palcach, nadmierna wrażliwość na niskie temperatury. Przywołanym objawom towarzyszyło nasilenie dolegliwości bólowych, co negatywnie wpłynęło na funkcjonowanie powoda. Stan zdrowia powoda wymaga korzystania z pomocy poradni neurologicznej.

Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii A. D. (1) oraz z zakresu ortopedii traumatologii A. G. (1), którzy w opinii wydanej w dniu 31 stycznia 2017 roku wskazali, że w wykonanych badaniach radiologicznych powoda w 2004 roku zobrazowano niewielkie zmiany w stawie łokciowym i zmiany zwyrodnieniowe w odcinku szyjnym kręgosłupa. W wykonanych badaniach radiologicznych w późniejszym okresie nie zobrazowano narastania zmian kostnych. Z dostępnej dokumentacji medycznej nie wynika żeby z powodu dolegliwości, które mogły by być związane z postacią kostno – stawową zespołu wibracyjnego powód był leczony. Biegli podali, że obecnie powód nie zgłasza dolegliwości wiążących się z chorobą zawodową postaci kostno – stawowej zespołu wibracyjnego. Nadto brak narażenia powoda na wibracje od 2001 roku pozwala na przyjęcie, że od tego czasu nie narastają zmiany w zakresie choroby zawodowej postacią kostno – stawowej zespołu wibracyjnego. Biegli przyjęli, że uszczerbek na zdrowiu powoda w związku z chorobą zawodową postacią kostno – stawową zespołu wibracyjnego wynosi 25%. Następnie biegła sądowa z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii A. D. (1) oraz biegły sądowy z zakresu ortopedii traumatologii A. G. (1) w opinii wydanej w dniu 1 lipca 2017 roku podali, że powód zgłaszał dolegliwości w obrębie nadgarstków palców rąk, jednak na podstawie przeprowadzonych badań rtg, w wymienionych kościach nie zostały stwierdzone żadne zmiany, które można wiązać z chorobą zawodową. Biegli stwierdzili brak uzasadnienia orzeczenia ZUS o pogorszeniu stanu zdrowia powoda w związku z chorobą zawodową o 10%.

Następnie opinie te zostały zakwestionowane przez stronę powodową. Pierwszej z ww. opinii powód zarzucił m.in. błędne przyjęcie przez biegłych, że nie zgłaszał dolegliwości związanych z pogorszeniem stanu zdrowia wskazując, że pozostaje to w oczywistej sprzeczności z wywiadem oraz dokumentacją medyczną. Ponadto, strona powodowa

zwróciła uwagę, że z opozycji do wniosków zawartych w opinii pozostaje decyzja ZUS, który stwierdził pogorszenie zdrowia powoda. Mając zaś na uwadze fakt, że biegli sporządzali w stosunku do powoda opinie również w innej sprawie (niekorzystną) powód zarzucił biegłym brak obiektywizmu. W dalszej kolejności strona powodowa przedłożyła dodatkową dokumentację medyczną.

W kolejnej opinii sądowno – lekarskiej z dnia 14 listopada 2017 roku sporządzonej przez biegłego R. H. – specjalista z zakresu ortopedii i traumatologii oraz M. W. (1) – specjalisty z zakresu neurologii, wskazano, że progresja doznań powoda w związku z dolegliwościami spowodowanymi chorobą zawodową postacią kostno – stawową zespołu wibracyjnego polega na utrwalonych zmianach w przewodzeniu czuciowo ruchowym nerwów pośrodkowych, udokumentowanych wielokrotnymi badaniami (...), nasilonych zaburzeniach w badaniu kapilaroskopowym oraz ujawnieniu typowych zmian o charakterze chronicznego przeciążenia osiowego w prawym stawie barkowym, widocznych zarówno w badaniu fizykalnym jak też aktualnym badaniu (...) z września 2017 roku. Biegli stwierdzili, że sam stopień nasilenia zmian jest znaczny, tym samym ma wyraźnie negatywny wpływ na stan zdrowia powoda zarówno obecnie jak i w przyszłości. Biegli oznaczyli trwały uszczerbek na zdrowiu powoda na 35%, w oparciu o załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. z 2013 roku, poz. 954) na podstawie pozycji 195a tabeli załącznika. Biegli wyjaśnili, że nie sposób jednoznacznie określić momentu nasilenia choroby (pogorszenia stanu zdrowia). Wskazali jednak, że pierwsze obiektywne zmiany dotyczące układu nerwowego pojawiły się w badaniu (...) wykonanym w dniu 15 października 2014 r.

Następnie Sąd Rejonowy ustalił, że w okresie ekspozycji na czynnik skutkujący chorobą zawodową powód de facto świadczył pracę na rzecz dwóch podmiotów, tj. pozwanej (jej poprzedników prawnych) oraz Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.. Biegli stwierdzili, że wpływ na powstanie i rozwój choroby zawodowej jest adekwatny i proporcjonalny do czasu pracy wykonywanej na rzecz każdego z nich.

Sąd Rejonowy wskazał również, że powód wezwał KWK (...) (w istocie poprzednika prawnego pozwanej) do zapłaty zadośćuczynienia z tytułu pogorszenia stanu zdrowia w wysokości 10.000 zł, wyznaczając 31 marca 2015 roku jako ostatni dzień spełnienia świadczenia.

Z dniem 30 czerwca 2017 roku miała miejsce likwidacja pierwotnie pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K.. Jej prawa i obowiązki, w zakresie roszczeń dochodzonych w niniejszym postępowaniu, przejęła Spółka (...) Spółka Akcyjna w B..

Sąd I instancji podzielił w całości opinię biegłych sądowych R. H. i M. W. (1) jako opinię przekonującą, zawierającą stanowcze wnioski. Sąd I instancji zaznaczył, iż miał w tym zakresie na uwadze fakt, że opinia została sporządzona w oparciu o pełną dokumentację medyczną odwołującego i w odróżnieniu do opinii biegłych A. D. i A. G., żadna ze stron opinii tej nie kwestionowała.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji stwierdził, że r oszczenie powoda zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powód domagał się zadośćuczynienia z tytułu pogorszenia stanu zdrowia w związku z chorobą zawodową – postacią kostno-stawową zespołu wibracyjnego. Następnie wskazał, że fakt otrzymania przez niego jednorazowego odszkodowania z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu w żaden sposób nie wyklucza możliwości dochodzenia od pracodawcy roszczeń uzupełniających w oparciu o odpowiedzialność cywilnoprawną. Zgodnie bowiem z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Sąd Rejonowy wyjaśnił również, że przyznanie zadośćuczynienia za skutki ww. choroby zawodowej w oparciu o przywołaną wyżej podstawę prawną musi poprzedzać ustalenie istnienia podstaw odpowiedzialności pracodawcy w

świetle przepisów kodeksu cywilnego, tj. w zależności od okoliczności sprawy, podstawę w tym zakresie stanowić może tzw. zasada winy, ryzyka lub słuszności.

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że za krzywdę powoda będącą konsekwencją ww. choroby zawodowej pozwana ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 435 § 1 k.c., a zatem na zasadzie ryzyka. Podniósł, że pozwana - jako przedsiębiorstwo górnicze (kopalnia węgla kamiennego) - jest niewątpliwie zakładem „wprawianym w ruch za pomocą sił przyrody”.

Wskazał, że do przesłanek, których spełnienie warunkuje odpowiedzialność odszkodowawczą ponoszoną na zasadzie ryzyka należą: ruch przedsiębiorstwa, wystąpienie szkody (majątkowej bądź niemajątkowej) oraz istnienie związku przyczynowego pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa a szkodą.

Sąd I instancji podkreślił również, że dla przypisania odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną ruchem przedsiębiorstwa lub zakładu nie wymaga się ustalenia bezprawnego charakteru zachowania podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo ani jego winy. Odpowiedzialność ta oparta jest na założeniu, że samo funkcjonowanie zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody, niezależnie od działania lub zaniechania podmiotu prowadzącego taki zakład, co ma miejsce w związku z dynamicznym rozwojem nowych technologii, stwarzających wysokie zagrożenie dla osób mających z nimi kontakt.

W ocenie Sądu I instancji wszystkie z ww. przesłanek zostały w niniejszej sprawie spełnione. Sąd wskazał, że kopalnia węgla kamiennego – jako zakład przetwarzający przy użyciu maszyn i innych urządzeń energię na pracę - jest przedsiębiorstwem wprawianym w ruch za pomocą sił przyrody, przy czym pojęcie ruchu przedsiębiorstwa odnosi się do funkcjonowania przedsiębiorstwa jako całości, a nie tylko do ruchu jego poszczególnych elementów oraz urządzeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r. I PK 198/11 LEX nr 1219494). Następnie wskazał, że ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, w ujęciu art. 435 k.c., to każda działalność tego przedsiębiorstwa lub zakładu, a nie tylko taka, która jest bezpośrednio związana z działaniem sił przyrody i która stanowi następstwo ich działania (por. wyrok SN z 5 stycznia 2001 r., sygn. akt V CKN 190/2000, LEX nr 52421).

Odnosząc się do zagadnienia związku przyczynowo – skutkowego Sąd Rejonowy wyjaśnił, że w świetle zebranego materiału dowodowego, zwłaszcza opinii biegłych R. H. i M. W. (1), uszczerbek na zdrowiu i wynikająca z niego krzywda powoda stanowią konsekwencje ww. choroby zawodowej postaci kostno – stawowej zespołu wibracyjnego, która wystąpiła u powoda w związku z wykonywaną pracą na kopalni. Wskazał, że fakt ten został również jednoznacznie stwierdzony przez decyzję numer (...) z dnia 7 października 2004 roku wydaną przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w G..

Sąd Rejonowy podał dalej, że pozwana domagając się oddalenia powództwa miała obowiązek wykazania okoliczności wyłączających jej odpowiedzialność, a więc siły wyższej bądź faktu, iż szkoda nastąpiła wyłącznie z winy powoda, bądź wyłącznie z winy osoby trzeciej, za której czyny nie ponosiła odpowiedzialności. Pozwana nie sprostала temu obowiązkowi.

Następnie Sąd I instancji zaznaczył, że podstawę żądania powoda dochodzonego na podstawie art. 445 k.c. jest doznanie krzywdy, rozumianej jako ujemne przeżycia związane z cierpieniem psychicznym i fizycznym pokrzywdzonego, wynikające z doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

W ocenie Sądu Rejonowego powód niewątpliwie doznał krzywdy na skutek pogorszenia się jego stanu zdrowia w związku z chorobą zawodową. Sąd uznał, że zgłaszane przez powoda dolegliwości w tym zakresie nie mają charakteru wyłącznie subiektywnego. Powód wskazywał, że na około pół roku przed wydaniem decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 23 stycznia 2015 roku w przedmiocie pogorszenia stanu zdrowia ujawniły się u niego skurcze w łokciach obu rąk, tzw. wykręcanie palców obu rąk, sztywnienie palców. Twierdzenia powoda w zakresie pogorszenia się stanu zdrowia znajdują potwierdzenie w opinii biegłych R. H. oraz M. W. (1). Biegli wskazali, że stopień nasilenia zmian u powoda jest znaczny. Ma negatywny wpływ na zdrowie powoda, zarówno aktualnie, skutkując łącznie 35% uszczerbkiem na zdrowiu jak i w przyszłości. W ocenie Sądu Rejonowego źródłem cierpienia powoda

jest zarówno aktualne nasilenie dolegliwości związanych z chorobą zawodową jak i niepewność rokowań, z wyraźną tendencją do pogorszenia. Sama bowiem świadomość doznania wysokiego uszczerbku - w tak istotnej dla człowieka wartości jaką jest zdrowie - może zasadnie rodzić u powoda poczucie krzywdy. Trwałości czy nieodwracalności skutków uszkodzenia ciała są zaś w świetle orzecznictwa tymi czynnikami, które również – obok wpływu choroby na życie osobiste – winny być brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia (por. wyrok SN z dnia 14.02.2008 r., sygn. akt II CSK 536/07, LEX nr 461725).

Uwzględniając zatem przywołane wyżej okoliczności świadczące o rozmiarze krzywdy powoda Sąd uznał, że kwota 10.000 jest adekwatną kwotą zadośćuczynienia za krzywdę związaną z pogorszeniem się stanu zdrowia powoda na skutek choroby zawodowej. Nie można jednak pomijać, że choroba zawodowa powoda - a co za tym idzie również jej konsekwencje rozważane w niniejszym postępowaniu – jest rezultatem narażenia powoda na czynnik występujący w okresie wykonywania przez niego pracy nie tylko w okresie zatrudnienia przez poprzedników prawnych pozwanej ale również innego podmiotu, tj. Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.. Biegli stwierdzili zaś, że wpływ na powstanie i rozwój choroby zawodowej jest adekwatny i proporcjonalny do czasu pracy wykonywanej na rzecz każdego z nich.

W świetle powyższego oraz biorąc pod uwagę wnioski wynikające z decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w G. numer NS/H. (...)–228/04 z dnia 7 października 2004 roku Sąd Rejonowy stwierdził, że pozwana powinna ponosić konsekwencje skutków choroby zawodowej (w tym dalszego pogorszenia się stanu zdrowia) w 86,2%. W uzasadnieniu ww. decyzji wskazano, że powód w czasie wykonywania prac pod ziemią był narażony na drgania mechaniczne miejscowe podczas obsługi wiertarek (...)22. Narażenie to wynosiło 30 min/ zm. 8 razy w miesiącu przez 6 lat w Przedsiębiorstwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G. oraz narażenie 90 min/zm. średnio 10 dni w miesiącu przez 10 lat. Po przeliczeniu na minuty w stosunku o całego okresu zatrudnienia przez ww. podmioty należy stwierdzić, że w okresie pracy na rzecz (...) S.A. wynosiło ono 17.280 minut (240 minut w miesiącu przez 6 lat), natomiast w okresie pracy na rzecz poprzedników prawnych pozwanej 108.000 minut (900 minut w miesiącu przez 10 lat). Oznacza to, że okres narażenia na czynnik chorobotwórczy związany z pracą na rzecz poprzedników prawnych pozwanej wynosił 86,2% całego okresu świadczenia przez powoda pracy w ramach narażenia na ten czynnik.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy uznał zatem, że kwota 8.620 zł będzie kwotą odpowiednią zarówno w stosunku do krzywdy powoda jak i proporcji, w jakiej pozwana powinna ponosić za nią odpowiedzialność. Rozważając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał przy tym na uwadze, że z jednej strony, zasądzając zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę koniecznym jest określenie jego wysokości w rozsądnych granicach - odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa –z drugiej zaś, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia i musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną adekwatną do warunków gospodarki rynkowej (por. wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 roku, sygn. akt I CK 131/03, wyrok SN z dnia 9 listopada 2007 roku, sygn. akt V CSK 245/07). Sąd uwzględnił również wysokość świadczeń otrzymanych z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia. Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, natomiast zgodnie z § 3 przywołanego przepisu w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Art. 442¹ k.c., normujący terminy przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, nie różnicuje tych terminów w zależności od rodzaju roszczenia, co oznacza, że mają one zastosowanie także do zadośćuczynienia pieniężnego z art. 445 § 1 k.c. Dla rozpoczęcia trzyletniego biegu okresu przedawnienia konieczne jest, by poszkodowany dowiedział się zarówno o szkodzie, jak i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia, a oba te elementy muszą być spełnione łącznie. O "dowiedzeniu się o szkodzie" można mówić wtedy, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody. Chodzi przy tym nie o rzeczywisty stan świadomości poszkodowanego, ale o przypisanie mu świadomości wystąpienia szkody, opartej na obiektywnie sprawdzalnych okolicznościach. (por. uchwała SN z dnia 11 lutego 1963 roku, sygn.

akt III PO 6/62, (...), nr 5, poz. 87; wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 17 maja 2017 roku, I ACa 424/16, LEX nr 2402469). Innymi słowy dowiedzenie się o szkodzie ma miejsce wówczas, gdy poszkodowany z miarodajnych i kompetentnych źródeł powziął wiadomość o istnieniu choroby i zdał sobie sprawę z jej ujemnego następstwa w postaci uszczerbku na zdrowiu. Dopóki tak rozumiane dowiedzenie się o szkodzie nie nastąpi, nie można mówić o rozpoczęciu biegu przedawnienia. W ocenie Sądu, skoro powód dochodził roszczenia w związku z pogorszeniem się stanu zdrowia to termin przedawnienia winien być liczony do momentu dowiedzenia się o owym pogorszeniu. W świetle powyższych rozważań adekwatnym w tym zakresie momentem winno być decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiocie przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu pogorszenia się stanu zdrowia w związku z chorobą zawodową. Decyzja ta została zaś wydana w stosunku do powoda w dniu 23 stycznia 2015 r. Biorąc zatem pod uwagę datę wniesienia pozwu (29 lutego 2016 r.) dochodzone nim roszczenie nie uległo przedawnieniu.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł z mocy art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p., jako od dnia następnego, następującego po dniu wyznaczonym w wezwaniu do zapłaty jako termin płatności.

Zasądzając odsetki od ww. daty Sąd Rejonowy miał na uwadze, że orzeczenie Sądu zasądzające zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego ale jedynie deklaratoryjny (por. wyrok SN z 22.02.2007 r., sygn. akt I CSK 433/06). Na skutek wezwania strony pozwanej do zapłaty powód przekształcił zaś bezterminowe zobowiązanie z tytułu zadośćuczynienia w zobowiązanie o charakterze terminowym.

Z żądanej pozwem kwoty 10.000 zł Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda kwotę 8.620 zł, stanowiąca 86,20 % wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu (art. 100 k.p.c.), strony powinny ponieść jego koszty w takim stopniu, w jakim przegrały sprawę, a zatem powód w 13,80%, a pozwana w 86,20%.

W świetle § 2 pkt. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 poz 1800 j.t. ze zm.) obowiązującego w dacie wniesienia pozwu koszty zastępstwa procesowego wyniosły w przedmiotowej sprawie 2 400 zł (po 1 200 zł każdej ze stron).

Zgodnie z ww. zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów powoda powinny zatem obciążać koszty w kwocie 331,20 zł (2 400 zł x 13,80%) . W takim bowiem stosunku przegrał sprawę. Skoro jednak faktycznie powód poniósł wyższe koszty, to należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda zwrot kwoty 868,80 zł

Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 623) Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w G. - kwotę 431 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony zgodnie z treścią art. 96 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy.

Ponadto, należało pobrać od pozwanej kwotę 2.471,69 zł tytułem części wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa, tj. kosztów wynagrodzenia biegłych za sporządzenie opinii, w wysokości proporcjonalnej do ww. stosunku, w którym pozwana przegrała proces (86,20%).

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się pozwana. Wniosła apelację, w której zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego co do punktów 1, 3 i 4. Orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 445 § 1 K.c. w zw. z art. 444 K.c., poprzez jego błędne zastosowanie polegające na zasądzeniu dowolnej kwoty odszkodowania, pozostającej w oderwaniu od ustalonego przez Sąd stanu faktycznego sprawy, zamiast zadośćuczynienia "odpowiedniego", które powinno spełniać rolę kompensacyjną, a zasady jego ustalania przez Sąd powinny respektować utrwalone w tym przedmiocie orzecznictwo Sądu Najwyższego, w szczególności w kontekście konieczności uwzględnienia przy ustalaniu należnego zadośćuczynienia dotychczas otrzymanych przez poszkodowanego kwot z tytułu zdarzenia będącego źródłem roszczenia o zadośćuczynienie

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 442¹ K.c., poprzez jego niezastosowanie i nieoddalenie powództwa pomimo zgłoszonego zarzutu przedawnienia,

3. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 K.p.c., poprzez dokonanie przez Sąd ustaleń dotyczących krzywdy powoda w oparciu o opinie biegłych R. H. i M. W. (2) przy jednoczesnym nieuwzględnieniu wniosków opinii biegłych A. D. (1) i A. G. (1), podczas gdy druga ze wskazanych opinii była staranna, kompleksowa, zrozumiała dla osób nieposiadających wiadomości specjalnych i rozstrzygała wszystkie istniejące w sprawie wątpliwości,

4. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 K.p.c., poprzez uznanie przez Sąd, że pozwana odpowiada za chorobę i krzywdę powoda w 86,2%, podczas gdy ustalenia te dokonane zostały tylko w oparciu o informacje o wymiarze w jakim powód pracował w danym zakładzie pracy, a więc z pominięciem okoliczności warunków wykonywanego zawodu u poszczególnych pracodawców, obowiązków pracowniczych i narażeniu powoda na niekorzystne czynniki zewnętrzne.

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o jej oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie treścią art. 378 § 1 k.p.c. Sąd II instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, co oznacza, że jest wprawdzie związany apelacją w aspekcie przedmiotowym, jednakże równocześnie nie wiążą go zarzuty apelacyjne, bowiem nie wyznaczają one granic apelacji. Sąd odwoławczy, weryfikując trafność zaskarżonego orzeczenia, pełni także funkcję sądu merytorycznego. Może zatem rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy oraz poczynić samodzielne ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu przed Sądem I instancji. Może także brać pod uwagę z urzędu naruszenie prawa materialnego i naruszenie przepisów postępowania, usuwając ewentualne braki wynikające z błędów popełnionych przez Sąd I instancji, jak i przez strony procesowe. W ten sposób realizuje się istota apelacji pełnej (vide uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008r., IIICZP 49/07, OSNC 2008/6/55 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2009r., IV CSK 110/09, Lex 518138).

Sąd II instancji wskazuje, że pozwana już w trakcie postępowania przed Sądem I instancji podnosiła zarzut przedawnienia. Jednocześnie w apelacji podniósł zarzut naruszenia art. 442¹ kc poprzez jego niezastosowanie i nieoddalenie powództwa pomimo zgłoszonego zarzutu przedawnienia. Zarzut ten zasługuje na uwzględnienie.

Instytucja przedawnienia roszczenia służy stabilizacji obrotu prawnego. Jej celem jest ograniczenie w czasie możliwości realizacji roszczeń wynikających ze stosunków zobowiązaniowych, ustawy lub zdarzeń powodujących odpowiedzialność cywilnoprawną. Pozwala ona dłużnikowi na uchylenie się od zaspokojenia wierzyciela po upływie terminu przedawnienia (art. 117 § 2 k.c.). Skorzystanie z tego uprawnienia jest więc działaniem w granicach prawa, z reguły świadczącym o realizacji służącego dłużnikowi prawa podmiotowego. Roszczenia uzupełniające, mające swe źródło w szkodzie ponoszonej przez pracownika na skutek choroby zawodowej, jako dotyczące naprawienia szkody na osobie wyrządzonej czynem niedozwolonym, podlegać będą przedawnieniu na zasadach określonych w art. 442¹ lub 442 k.c.

Jednocześnie skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia jest wystarczające do oddalenia powództwa bez potrzeby ustalenia, czy zachodzą wszystkie inne przesłanki prawno-materialne uzasadniające jego uwzględnienie.

Zgodnie z art. 442¹ §1 kc, roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Sąd II instancji wskazuje, że w 2004 r. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w K. (...) Chorób Zawodowych w S. rozpoznał u powoda postać kostno stawową zespołu wibracyjnego; Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w G. stwierdził u powoda chorobę zawodową postać kostno - stawową zespołu wibracyjnego oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił uszczerbek na zdrowiu powoda w wysokości 25%. Niewątpliwie rok 2004 to rok, w którym powód dowiedział się o szkodzie oraz osobie odpowiedzialnej za tę szkodę. W związku z tym, roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne uległo przedawnieniu w 2007 roku, albowiem w 2004 r. powód dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Sąd I instancji błędnie wskazał, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu przyjmując, że termin ten powinien być liczony dopiero od decyzji organu rentowego z 23 stycznia 2015 r. w przedmiocie przyznania jednorazowego odszkodowania, a więc tej wskazującej również, że łączny uszczerbek na zdrowiu powoda wyniósł 35%. Sąd II instancji wyraźnie podkreśla, że fakt pogorszenia stanu zdrowia u powoda nie jest nowym zdarzeniem szkodowym. Istotą zadośćuczynienie jest rekompensata do doznanej krzywdy w związku z zaistniałą szkodą w przeszłości, obecnie i w przyszłości. Nie można domagać się ponownie zadośćuczynienia o to samo. Samo pogorszenie się stanu zdrowia w obrębie tego samego schodzenia nie jest nowym zdarzeniem szkodowym. Stanowisko to znajduje swoje potwierdzenie w orzecznictwie. Wskazać należy, że trzyletni termin przedawnienia rozpoczyna bieg w momencie dowiedzenia się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, a nie o zakresie szkody na osobie, czy trwałości jej następstw, dlatego uznaje się, że jest to moment, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody (krzywdy) i ma jej świadomość. Wyznaczony początek terminu przedawnienia należy oceniać według kryteriów obiektywnych (tak też: wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt I ACa 265/17). Ponadto dla początku biegu przedawnienia roszczeń na podstawie art. 442 k.c. (obecnie (...) § 1 k.c.) nie ma znaczenia pogorszenie się stanu zdrowia poszkodowanego, ponieważ okres przedawnienia nie rozpoczyna się z tą chwilą na nowo, tylko biegnie od pierwotnego zaistnienia szkody (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w L.z dnia 18 maja 2018 r., sygn. akt III APa 5/18).

W związku z tym zasadny okazał się zarzut apelacji, że roszczenie powoda było przedawnione, a więc fakt pogorszenia stanu zdrowia i przyznanie powodowi prawa do dalszego jednorazowego odszkodowania z tytułu pogorszenia stanu zdrowia nie wpływa na bieg terminu przedawnienia roszczenia, ponieważ z chwilą wytoczenia powództwa w 2016 r. to roszczenie było już przedawnione. Jednocześnie analiza pozostałych zarzutów sformułowanych w apelacji okazała się bezprzedmiotowa.

Z tych też względów, Sąd działając na podstawie 442¹ kc poprzez z art. 300 k.p. w zw. 386§1 kpc zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w pkt 1 i 4 w ten sposób, że powództwo oddalił.

W związku tym, że apelacja została uwzględniona na zasadzie art. 442¹ kc, a Sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji, w ten sposób, że powództwo oddalił, to konieczna stała się zmiana rozstrzygnięcia Sądu I instancji w przedmiocie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zmienił pkt 3 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądził od powoda, jako od strony ostatecznie przegrywającej proces na rzecz pozwanej kwotę 1500 zł tytułem kosztów procesu. Na kwotę tę składa się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 900 zł ustanowione zgodnie z § 2 pkt 4 w zw. z §9 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) oraz kwota 600 zł będąca uiszczoną przez pozwanego zaliczką na poczet opinii sądowej.

Ponadto Sąd II instancji zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 705 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Na kwotę tę składa się kwota 675 zł tytułem wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika ustalona zgodnie z 2 pkt 4 w zw. z §9 ust. pkt 5 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) oraz kwota 30 zł będąca uiszczoną przez stronę pozwaną opłatą od apelacji.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (spr.) (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia